

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΚΤΙΩΝ ΖΩΝΩΝ: ΕΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (Ιούλιος 2007)

Συγγραφέας: Μ.Ι. ΚΟΥΣΚΟΥΝΑ

I. Εισαγωγή

Η υιοθέτηση ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών στηρίχθηκε στο πραγματικό γεγονός της συνολικής εικόνας υποβάθμισης που παρουσιάζουν αυτές κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η άσκηση ασφυκτικών πιέσεων στις παράκτιες περιοχές δημιουργεί περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα, που εντείνονται από την κλιματική αλλαγή στον πλανήτη.

Η ιδιαιτερότητα των προβλημάτων της παράκτιας ζώνης, που εκτείνονται πέρα από τα εθνικά σύνορα, οδήγησε στη διαπίστωση της ανάγκης ανταπόκρισης όχι μόνο σε εθνικό, αλλά και σε περιφερειακό και πανευρωπαϊκό επίπεδο. Η παρέμβαση, όμως, του κοινοτικού νομοθέτη σε μια τόσο ευρεία και πολύπλοκη θεματική δεν είναι δυνατή, καθώς η αντιμετώπιση των συναφών προβλημάτων διαπλέκεται με πολλά ζητήματα εθνικής αρμοδιότητας, όπως, για παράδειγμα, το ιδιοκτησιακό καθεστώς. Η κοινοτική αρμοδιότητα, ως κατεξοχήν θεματική, δεν μπορεί να ασκηθεί ως προς όλο το εύρος των θεμάτων που αφορούν την προστασία της παράκτιας ζώνης και στη διαχείρισή της. Επιλέχθηκε, έτσι, ένας άλλος τρόπος προσέγγισης, η μέθοδος της *στρατηγικής Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης (ΟΔΠΖ)*, που στηρίζεται στη *συνεργασία* των κρατών μελών, μεταξύ τους και με τρίτα κράτη, με την *ενθάρρυνση* των κοινοτικών οργάνων και ειδικά της Επιτροπής. Καρπός αυτής της συνεργασίας είναι η υιοθέτηση εθνικών πολιτικών που συγκλίνουν μεταξύ τους ως προς στόχους που προσδιορίζονται κοινά, με βάση την *Ανοικτή Μέθοδο Συντονισμού*

(ΑΜΣ).

II. Η Ανοικτή Μέθοδος Συντονισμού ως εργαλείο διακυβέρνησης

1. Πρόκειται για ένα τρόπο συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών και κοινοτικών οργάνων που εγκαινιάστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας τον Μάρτιο του 2000[1] και υποστηρίχτηκε από την Επιτροπή στην Ανακοίνωσή της για την ευρωπαϊκή διακυβέρνηση τον Ιούλιο του 2001[2].

Ο συντονισμός, γενικά, γνωστός ως μέθοδος σύγκλισης των εθνικών πολιτικών σε άλλους τομείς, όπως η οικονομική πολιτική[3] και, αργότερα, η απασχόληση[4], επεκτείνεται, με παραλλαγές, και σε άλλα πεδία εθνικής αρμοδιότητας, όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο ή αναπόφευκτο. Η ΑΜΣ εκδηλώνεται ως περαιτέρω εμβάθυνσή του, με έντονο το στοιχείο της διάδρασης, το οποίο δεν περιορίζεται μεταξύ κρατών μελών και κοινοτικών οργάνων, αλλά εμπλέκει και τις τοπικές και περιφερειακές βαθμίδες οργάνωσης, τους κοινωνικούς εταίρους και τις οργανώσεις των πολιτών.

Η ΑΜΣ είναι σχεδιασμένη έτσι ώστε να ωθεί τα κράτη μέλη να συντονίζουν σταδιακά τα πεδία εθνικής αρμοδιότητας, που δεν έχουν παραχωρήσει στην Κοινότητα. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, δεν χωρεί στις περιπτώσεις που προβλέπεται από τις Συνθήκες άσκηση κοινοτικής αρμοδιότητας με την κοινοτική μέθοδο.

Η διαδικασία εφαρμογής της περιλαμβάνει τα εξής στάδια, που δεν ακολουθούνται γραμμικά αλλά κυκλικά:

- καθορισμός κοινών στόχων με συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα για βραχυπρόθεσμη, μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη επίτευξη,
- καθορισμός, κατά περίπτωση, ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών και σημείων αναφοράς, προσαρμοσμένων στις ανάγκες των διαφόρων κρατών μελών και τομέων ως μέσο σύγκρισης των βέλτιστων πρακτικών,

μεταφορά αυτών των κοινών ευρωπαϊκών στόχων στις εθνικές και περιφερειακές πολιτικές με τον καθορισμό ειδικών στόχων και τη θέσπιση μέτρων, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές και περιφερειακές ιδιομορφίες,

περιοδική παρακολούθηση, αξιολόγηση και επανεξέταση των αποτελεσμάτων υπό μορφή *αλληλοδιδασκτικών διαδικασιών*.

Στον τομέα του περιβάλλοντος η μέθοδος αυτή υιοθετείται επίσημα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ, τον Ιούνιο του 2001[5]. Η χρησιμότητά της, όμως, είχε νωρίτερα διαπιστωθεί στο πλαίσιο της αρχής της *ενσωμάτωσης* του άρθρου 6 ΣυνθΕΚ[6], το οποίο επιβάλλει την οριζόντια ένταξη των στόχων της περιβαλλοντικής πολιτικής σε όλες τις πολιτικές της Ένωσης.

2. Η ΑΜΣ συγκαταλέγεται στα *νέα εργαλεία διακυβέρνησης*, που διαπλέκονται με τα κλασικά νομοθετικά μέσα που παράγονται βάσει συγκεκριμένων διατάξεων των Συνθηκών και υπόκεινται στον έλεγχο του ΔΕΚ. Διαπλέκονται μάλιστα τόσο στενά και συνυπάρχουν αλληλένδετα, σε βαθμό που είναι δύσκολο να διαχωριστούν οι επιπτώσεις τους μέσα στο πλέγμα των υποχρεώσεων που διαμορφώνεται για τα κράτη μέλη.

Σε αντίθεση με τη δεσμευτικότητα των κανόνων δικαίου που παράγονται βάσει της κοινοτικής μεθόδου, που αποτελεί τον κανόνα λήψης αποφάσεων στον πρώτο πυλώνα, η παραγωγή κανόνων δικαίου στο πλαίσιο της ΑΜΣ δεν αντλεί την ισχύ της, άμεσα τουλάχιστον, από κοινοτικές πράξεις υποχρεωτικού χαρακτήρα αλλά από *κανόνες ήπιου δικαίου*, οι οποίοι διαμορφώνονται με τη μορφή *ανακοινώσεων και συστάσεων* εκ μέρους των κοινοτικών οργάνων, μετά από αιτήματα που απευθύνει σε αυτά το κατεξοχήν ενωσιακό όργανο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στο πλαίσιο του επιτελικού ρόλου που έχει ανατεθεί σε αυτό από τις Συνθήκες[7]. Το γεγονός ότι δεν υπάρχει δυνατότητα άσκησης δικαστικού ελέγχου στις παραπάνω πράξεις, δεν αίρει τον υποχρεωτικό χαρακτήρα τους, τόσο αναφορικά με το ειδικό πολιτικό βάρος που διακρίνει την πηγή προέλευσής τους (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο) όσο και με τον κεντρικό ρόλο οργάνωσης του πλαισίου δράσης και ανάλυσης των εθνικών επιδόσεων που αναλαμβάνει η Επιτροπή[8]. Έτσι, μολονότι τα κράτη-μέλη συμμετέχουν ελεύθερα στη

διαδικασία, δεσμεύονται, πολιτικά τουλάχιστον[9], από αυτήν ως προς τη συμπεριφορά τους, μέσα στο πλαίσιο που έχει καταστρωθεί κοινοτικά, στο οποίο, άλλωστε, έχουν συμφωνήσει, και όχι απαραίτητα ως προς την επίτευξη συγκεκριμένου αποτελέσματος[10].

III. Η ευρωπαϊκή στρατηγική ΟΔΠΖ ως παράδειγμα ΑΜΣ

1. Από τις αρχές της δεκαετίας του '90 εκπονήθηκαν από την Κοινότητα, με πρωτοβουλία της Επιτροπής, σχέδια και προγράμματα καταγραφής των προβλημάτων και συνεργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως το Πρόγραμμα Επίδειξης[11]. Επίσημα όμως η ΟΔΠΖ υιοθετείται το 2002, με βάση τη σχετική Σύσταση[12] του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, που στηρίχτηκε σε Ανακοίνωση της Επιτροπής του 2000[13], η οποία αιτιολογούσε την ανάγκη ανάληψης στρατηγικής, προκειμένου η Κοινότητα να ανταποκριθεί και στις διεθνείς υποχρεώσεις που είχε αναλάβει[14].

Η σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου τόνισε ότι είναι απαραίτητο να εφαρμόζεται μια περιβαλλοντικά αειφόρος, οικονομικά δίκαιη, κοινωνικά υπεύθυνη και πολιτισμικά ευαίσθητη διαχείριση των παράκτιων ζωνών, η οποία να διατηρεί την ακεραιότητα αυτού του σημαντικού πόρου, και παράλληλα να λαμβάνει υπόψη τις τοπικές παραδοσιακές δραστηριότητες και πρακτικές που δεν απειλούν τις ευαίσθητες περιοχές φυσικών οικοτόπων ούτε το καθεστώς διατήρησης των άγριων ειδών της παράκτιας πανίδας και χλωρίδας. Η στρατηγική ΟΔΠΖ εντάσσεται, με αυτό τον τρόπο, στη γενικότερη στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη και τη σχετική Απόφαση[15] για τη θέσπιση του έκτου κοινοτικού προγράμματος δράσης για το περιβάλλον 2001-2010.

Με βάση τη μεθοδολογία της ΑΜΣ καθορίστηκαν από κοινού οι στόχοι της ΟΔΠΖ και, στη συνέχεια, οι αρχές που διέπουν την υλοποίησή της. Έτσι, τον κεντρικό στόχο της προστασίας του παράκτιου περιβάλλοντος και της αειφόρου διαχείρισης των φυσικών πόρων του, που απειλείται επιπρόσθετα από τις κλιματικές μεταβολές και τους κινδύνους που αυτές συνεπάγονται[16], συμπληρώνουν ειδικότεροι στόχοι.

Οι στόχοι αυτοί αφορούν τη λήψη κατάλληλων μέτρων τόσο για την προστασία των ακτών, των παράκτιων οικισμών και της πολιτιστικής κληρονομιάς τους όσο και για την παροχή βιώσιμων οικονομικών ευκαιριών και επιλογών απασχόλησης, που προϋποθέτουν και συνεπάγονται ένα λειτουργικό κοινωνικό και πολιτισμικό σύστημα των τοπικών κοινοτήτων, με έμφαση στη διατήρηση της συνοχής των πιο απομακρυσμένων από αυτές.

2. Η βελτίωση του συντονισμού των δράσεων που αναλαμβάνουν οι ενδιαφερόμενοι φορείς τόσο στη θάλασσα όσο και στην ξηρά για τη διαχείριση της αλληλεπίδρασης μεταξύ τους, υπακούουν σε κοινά αποδεκτές αρχές, οι οποίες διαγράφουν τη μεθοδολογία της προσέγγισης ΑΜΣ:

α. *ευρεία σφαιρική προσέγγιση* των προβλημάτων με στόχο μία μακροπρόθεσμη προοπτική,

β. *προσαρμοστική διαχείριση* στο πλαίσιο μιας σταδιακής διαδικασίας, η οποία διευκολύνει την προσαρμογή με βάση την εξέλιξη των προβλημάτων που πρέπει να μελετηθούν σε μια σύγχρονη επιστημονική βάση,

γ. *τοπική ιδιαιτερότητα* και μεγάλη ποικιλομορφία των ευρωπαϊκών παράκτιων ζωνών, ώστε να μπορούν να αντιμετωπίζονται οι πρακτικές ανάγκες τους με συγκεκριμένες λύσεις και ευέλικτα μέτρα.

δ. *αξιοποίηση των φυσικών διαδικασιών* και σεβασμός της χωρητικότητας των οικοσυστημάτων, ώστε οι ανθρώπινες δραστηριότητες να καθίστανται μακροπρόθεσμα περισσότερο φιλικές προς το περιβάλλον, κοινωνικά υπεύθυνες και οικονομικά υγιείς,

ε. *συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών,*

στ. *υποστήριξη και συμμετοχή των αρμόδιων διοικητικών φορέων* σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, μεταξύ των οποίων θα πρέπει να δημιουργηθούν ή να διατηρηθούν κατάλληλοι δεσμοί με στόχο τη βελτίωση του συντονισμού των διαφόρων πολιτικών. Συμπράξεις με τις περιφερειακές και τις τοπικές αρχές, καθώς και μεταξύ τους, θα πρέπει να συνάπτονται, όπου δει,

η) χρησιμοποίηση ενός *συνδυασμού μέσων* ικανού να διευκολύνει τη συνοχή μεταξύ στόχων τομεακών πολιτικών, αφενός, και σχεδιασμού και διαχείρισης, αφετέρου.

Προκειμένου μάλιστα να μπορούν οι ευρωπαϊκές παράκτιες ζώνες να επωφεληθούν από κοινοτικά μέσα χρηματοδότησης, κρίθηκε σκόπιμο να διαμορφώσει κάθε κράτος μέλος δική του *εθνική στρατηγική ΟΔΠΖ*. Έτσι, το κάθε εθνικό πρόγραμμα ΟΔΠΖ θέτει σε εφαρμογή αποφάσεις που αφορούν στο συνδυασμό των χρήσεων προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες της κοινωνίας τώρα και στο μέλλον, προβάλλοντας ως περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα τη μείωση ή αποφυγή αμετάκλητης περιβαλλοντικής καταστροφής, και ως οικονομικά τα μακροπρόθεσμα οφέλη. Αυτό πραγματοποιείται σε τέσσερις φάσεις:

Εντοπισμός του προβλήματος (αξιολόγηση έρευνας), *Σχεδιασμός* (συλλογή δεδομένων, ανάπτυξη πολιτικών και λήψη αποφάσεων), *Εφαρμογή* (υλοποίηση σχεδιασμού, λειτουργία, συντήρηση, παρακολούθηση) *Αξιολόγηση* (εκτίμηση και αναθεώρηση-πρόβλεψη).

Αυτά τα στάδια συνιστούν στοιχεία της κυκλικής διαδικασίας, που αποτελεί τον κορμό της Ανοικτής Μεθόδου Συντονισμού.

Η Έκθεση της Επιτροπής, που δημοσιεύτηκε στις αρχές του προηγούμενου μήνα, για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της ΑΜΣ στον τομέα της στρατηγικής ΟΔΠΖ[17] θεωρεί ότι η συμμόρφωση των κρατών μελών καθυστέρησε, αφού τα πρώτα εθνικά μέτρα, με βάση την Ανακοίνωση του 2002, ανάγονται στο 2006 (!) και η εφαρμογή τους βρίσκεται στο αρχικό στάδιο. Επίσης παρατηρεί ότι τα μέτρα αυτά δεν έχουν στρατηγικό χαρακτήρα, αλλά είναι κυρίως τομεακά. Για το λόγο αυτό, προτείνει το συνδυασμό τους με την πολιτική προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος[18], προκειμένου να επιτευχθεί η σύγκλιση τους.

Στον τεχνικό τομέα, που εμπλέκει τη μεθοδολογία συγκέντρωσης των πληροφοριών, προτείνεται η υιοθέτηση των δεικτών που επεξεργάζεται ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος στο πλαίσιο προγραμμάτων, όπως το Interreg, καθώς και η ενσωμάτωση της Οδηγίας INSPIRE[19], με την οποία *καθορίζονται οι κανόνες* (διαθεσιμότητα, ποιότητα, οργάνωση των χωρικών πληροφοριών και πρόσβαση σε αυτές, καθώς και η κοινοχρησία τους) *που αποσκοπούν στη δημιουργία της υποδομής χωρικών πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα για τους σκοπούς*

των περιβαλλοντικών πολιτικών της Κοινότητας και της άσκησης πολιτικών ή δραστηριοτήτων που ενδέχεται να έχουν αντίκτυπο στο περιβάλλον (άρθρο 1 της οδηγίας).

IV. Συμπεράσματα

Ο σύνθετος χαρακτήρας των προβλημάτων του ευρωπαϊκού παράκτιου χώρου προσφέρεται για συνεργατικές μεθόδους αντιμετώπισης και επίλυσης. Η ΑΜΣ, που προβλήθηκε και εφαρμόζεται ως η καταλληλότερη μέθοδος, μολονότι ενέχει το στοιχείο της συνεργασίας, διαπνέεται έντονα από την επιδίωξη του κοινοτικού συμφέροντος, που, στην προκείμενη περίπτωση, υπακούει στην κοινοτική πολιτική επιλογή της αειφόρου ανάπτυξης, η οποία, με τη σειρά της, συμβιβάζει το αίτημα της περιβαλλοντικής προστασίας με την οικονομική ενοποίηση. Επιδίωξη της μεθόδου αυτής είναι η σύγκλιση προς τους κύριους στόχους της Ένωσης. Η κατάσταση περιβαλλοντικής υποβάθμισης του παράκτιου χώρου θα μπορούσε, ίσως, να βελτιωθεί, έστω και μέσα από την εφαρμογή της ΑΜΣ, αν, στη διαδραστική διαδικασία της, λαμβάνονταν ισότιμα υπόψη τα αντικρουόμενα συμφέροντα (δημόσια-ιδιωτικά). Το στοιχείο της επιβράβευσης των καλών μαθητών-κρατών μελών ή φορέων στην αλληλοδιδακτική διαδικασία που ακολουθείται αφενός δημιουργεί εξαρτήσεις αφετέρου υποδαυλίζει την ίδια την έννοια της συνεργασίας, αφού ωθεί τους συμμετέχοντες στον ανταγωνισμό.

Το κείμενο αποτελεί εισήγηση στο Συνέδριο με θέμα: «Το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο του περιβάλλοντος και η Ελλάδα» που διοργάνωσε στην Αθήνα το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα δικαιώματα του Ανθρώπου και το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών στις 5-7 Ιουνίου 2007.

[1] Σημείο 37 των Συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβόνας.

[2] Λευκή Βίβλος για την Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση COM (2001) 428 τελικό.

[3] Άρθρο 99 ΣυνθΕΚ μετά την τροποποίηση Μάαστριχτ.

[4] Άρθρο 126 ΣυνθΕΚ μετά την τροποποίηση Άμστερνταμ.

[5] Σημεία 19-25 των Συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Γκέτεμποργκ. Βλ. επίσης την Ανακοίνωση της Επιτροπής για τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη, COM 2001, σ. 264.

[6] Με την τροποποίηση Άμστερνταμ (1997). Βλ. και τα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Κάρντιφ (1998).

[7] Άρθρο 13 ΣυνθΕΕ και σημείο 7 των Συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβόνας.

[8] Βλ. για παράδειγμα την πρόσφατη έκθεση αξιολόγησης για την ΟΔΠΖ στην Ευρώπη της 07.06.2007, που υποβλήθηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, COM (2007) 308 τελικό.

[9] Αλλά και νομικά, όταν η ΑΜΣ παράξει καρπούς με τη μορφή δεσμευτικών κανόνων, σε τομείς που κρίνονται ώριμοι για ενοποίηση.

[10] Μολονότι οι φανατικοί υποστηρικτές της ΑΜΣ τονίζουν το δημοκρατικό της χαρακτήρα απέναντι στην κοινοτική μέθοδο, σε συνδυασμό με την ευελιξία της, υποτιμούν το γεγονός τόσο της κοινοτικής προέλευσής της όσο και την συχνά ασαφή, στο πλαίσιο της διακριτικής ευχέρειας που τους παρέχεται, δυνατότητα των κρατών να εφαρμόζουν εθνικά μέτρα που δεν ανταποκρίνονται σε κοινωνικά αιτήματα.

[11] Βλ. ενδεικτικά τα σχετικά αιτήματα του Συμβουλίου της 25.02.1992 για το μέλλον του ευρωπαϊκού παράκτιου χώρου (ΕΕ C 59/1994, σ. 1) και της 06.05.1994 για μια ευρωπαϊκή στρατηγική ΟΔΠΖ (ΕΕ C 135/1994, σ. 2), και την αντίστοιχη Ανακοίνωση της Επιτροπής COM (1995) 511, που αναγγέλλει το Πρόγραμμα Επίδειξης COM (1997) 744.

[12] 2002/413/ΕΚ ΕΕ L 148, της 06.06.2002, σ. 24.

[13] COM (2000) 547.

[14] Πρόγραμμα δράσης «21ος αιώνας» (κεφάλαιο 17), που εγκρίθηκε κατά τη Διάσκεψη Κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον και την ανάπτυξη (UNCED) στο Ρίο τον Ιούνιο του 1992, όπως επίσης την εντολή της Τζακάρτας για τη

θαλάσσια και την παράκτια βιολογική ποικιλότητα στο πλαίσιο της Σύμβασης για τη βιολογική ποικιλομορφία, αλλά και τον κώδικα συμπεριφοράς του FAO για την υπεύθυνη αλιεία.

[15] 1600/2002/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2002, ΕΕ L 242 της 10.9.2002, σ. 1.

[16] Άνοδος της στάθμης των θαλασσών, συχνότητα και βιαιότητα των καταιγίδων και των πλημμύρων.

[17] Όπ.π. (σημ. 8).

[18] Η Επιτροπή έχει υποβάλει και σχέδιο Οδηγίας για τη θαλάσσια στρατηγική COM (2005) 504, 505, της 14.10.2005, στο πλαίσιο της διαμόρφωσης πολιτικής προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος (Πράσινο Βιβλίο, Ιούνιος 2006, COM (2006) 275 τελικό, που θα συμπληρώσει τη στρατηγική για τον παράκτιο χώρο, σε συνδυασμό με το Πρόγραμμα για την κλιματική αλλαγή (COM (2005) 35, της 09.02.2005). Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η πρόταση της Επιτροπής για την Οδηγία σχετικά με την εκτίμηση και διαχείριση των πλημμύρων, COM (2006) 15 τελικό, που βρίσκεται στο τελικό στάδιο της διαδικασίας συναπόφασης.

[19] Οδηγία 2007/2/ΕΚ, ΕΕ L 108 της 25.04.2007.